

Nr 112.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående personligt tillfälligt lönetillägg åt vissa tjänstemän vid statens järnvägar; given Stockholms slott den 22 februari 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att stationsinspektor vid 4:e klassens station A eller B samt stationsmästare vid statens järnvägar, som till följd av innehavande befattnings uppflyttning å arvodesskalan enligt kungörelsen den 29 juni 1917 angående vissa ändringar i förnyade avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 30 juni 1916 m. m., i vad nämnda kungörelse avser postarvodets inräknande till viss del i det ordinarie arvodet, från och med den 1 januari 1918 lidit minskning i det sammanlagda beloppet av ordinarie arvode, postarvode med därav i vissa fall betingat personligt lönetillägg samt tillfälligt lönetillägg enligt av 1917 års riksdag härom antagna bestämmelser, må under den tid, sistnämnda bestämmelser gälla, såsom personligt tillfälligt lönetillägg av statens järnvägars trafikmedel uppbära ett belopp, motsvarande ifrågavarande minskning.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22
februari 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

Vid 1917 års riksdag skedde en omreglering av utgående arvoden till stationsinspektorer å 4:e klassens stationer A och B samt stationsmästare å 5:e—7:e klassens stationer vid statens järnvägar. Till flertalet av dessa tjänstemän hade tidigare för handhavandet av postgöromål vid järnvägsstationerna utbetalats särskild ersättning i enlighet med av järnvägsstyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande meddelade närmare bestämmelser. Då emellertid den ordinarie från statens järnvägar utgående avlöningen faststälts med tagen hänsyn till de sålunda utgående postarvodena, hade tjänstemännen i fråga kommit att intaga platser på löneskalan, som icke motsvarade deras verkliga ställning i avlöningshänseende, vilket särskilt gjorde sig kännbart efter avgång ur tjänsten genom en i pensionshänseende ogynnsammare ställning än för eljest jämförbara

tjänstekategorier. Vid den år 1917 vidtagna löneregleringen, som trädde i kraft med ingången av år 1918, blev till förekommande av nämnda oegentlighet en del av den särskilda ersättningen för postarbetet sammanslagen med den ordinarie avlöningen för järnvägstjänsten, vilket skedde därigenom, att avlöningarna för ifrågavarande tjänstekategorier genomgående höjdes, i samband varmed vissa övergångsbestämmelser meddelades. De sålunda fattade besluten promulgerades genom kungörelsen den 29 juni 1917 angående vissa ändringar i förnyade avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 30 juni 1916 m. m. Med hänsyn bland annat till den skiftande storleken av postarvodena lät det sig emellertid ej göra att låta dessa helt uppgå i den ordinarie avlöningen, utan förutsattes, att en del av postarvodet fortfarande enligt av järnvägsstyrelsen angivna grunder skulle utgå till vederbörande. Tillika meddelades en särskild föreskrift, att tjänsteman, som till följd av de nya stadgandena komme att lida minskning i det sammanlagda beloppet av ordinarie arvode och postarvode, skulle, så länge detta förhållande varade, såsom personligt avlöningstillägg uppbära ett belopp, motsvarande ifrågavarande minskning.

Enligt de av 1917 års riksdag antagna bestämmelserna om tillfälligt lönetillägg under vartdera av åren 1917 och 1918 till vissa ordinarie tjänstemän vid statens järnvägar blev detta tillägg satt i visst förhållande till det ordinarie arvodet, så att tillägget utgår med högsta belopp för de lägsta arvoden och därefter successivt minskas för att alldeles upphöra vid arvoden, överstigande 3,300 kronor.

Uti en till statsrådet och chefen för civildepartementet ställd skrivelse den 25 januari 1918 har nu generaldirektören och chefen för statens järnvägar förmått, hurusom det vid genomförande från ingången av år 1918 av den av 1917 års riksdag sålunda beslutade löneregleringen beträffande stationsinspektorer å 4:e klassens station A, vilken grupp befattningshavare fått det ordinarie arvodet höjt med 300 kronor mot avstående i förekommande fall av motsvarande belopp av postarvodet, visat sig, att ej mindre än 33 sådana tjänstemän till följd av tillträdet av det för dem fastställda nya arvodet 3,600 kronor gått miste om det tillfälliga lönetillägg, som jämlikt 1917 års riksdags ovan omförmälda beslut tillkommit dem under år 1917 och fortfarande skulle tillkomma dem, om de innehaft det närmast lägre arvodet eller 3,300 kronor. Den förlust, ifrågavarande befattningshavare sålunda finge vidkännas, motsvarade dels lönetilläggets belopp, utgörande för tjänsteman, placerad å ort, där ersättningen för bostad och bränsle utgår med 20

Framställning
om personligt
lönetillägg
åt vissa
tjänstemän vid
statens järn-
vägar.

procent av arvodet, 150 kronor och å övriga orter respektive 158, 165, 173 och 180 kronor, och dels vad av krigstidstillägget belöpte på denna avlöningsförmån. Hos järnvägsstyrelsen hade nu från olika håll framställningar gjorts i syfte att ifrågavarande tjänstemän, som kommit att i förevarande avseende intaga en högst beklaglig undantagsställning, måtte såsom ersättning för det förlorade tillfälliga lönetillägget beredas ett personligt lönetillägg, att åtnjutas under innevarande år eller så länge tillfälligt lönetillägg utginge till vissa grupper av personalen vid statens järnvägar. Då dessa framställningar syntes synnerligen behjärtansvärda, men styrelsen saknade befogenhet att tilldela vederbörande den ifrågasatta löneförmånen, har generaldirektören hemställt om åtgärds vidtagande för utverkande antingen av bemyndigande för styrelsen att till ifrågavarande tjänstemän utgiva personligt lönetillägg såsom vederlag för den minskning i deras avlöningsförmåner, som uppkommit till följd av ovanberörda omständigheter, eller ock av riksdagens samtycke till utfärdande av en tilläggsbestämmelse till de av 1917 års riksdag antagna bestämmelser angående tillfälligt lönetillägg till viss personal vid statens järnvägar av sådant innehåll, att nu ifrågavarande tjänstemän kunna jämväl under år 1918 komma i åtnjutande av dylikt tillägg till samma belopp, som utgått till dem under år 1917.

Vid skrivelsen har fogats en förteckning över de tjänstemän, om vilka vore fråga, och framgår av nämnda förteckning, att sammanlagda beloppet av de tillfälliga lönetillägg, som tillkommit dem under år 1917, uppgått till 5,126 kronor.

1915 års kommission för gemensamma avlöningsbestämmelser vid kommunikationsverken m. fl. verk har den 9 februari 1918 avgivit infortrat yttrande samt därvid anfört följande:

»Den uppflyttning å gällande arvodesskala av vissa grupper bland stationsföreståndarna vid statens järnvägar, vilken ägt rum från och med år 1918, har icke haft till ändamål att bereda någon avlöningsförhöjning i verklig mening för de befattningshavare, som beröras av uppflyttningen, utan har det allenast gällt att åstadkomma en enhetligare form för ersättande av det sammanlagda arbete, som av ifrågavarande stationsföreståndare utföres i tjänsten. Förändringen innebär sålunda endast, att det förut utgående särskilda postarvodet, till den del sådant med bibehållande av nuvarande arvodesskala kunnat ske, inräknas i det ordinarie arvodet, som därför i regel höjts med ett belopp, motsvarande det, varmed det särskilda postarvodet minskats.

Då emellertid det av 1917 års riksdag beviljade tillfälliga lönetillägget är satt i sådant förhållande till det ordinarie arvodet, att tillägget utgår med högsta belopp för de lägsta arvoden och därefter successivt minskas för att alldeles upphöra vid arvoden, överstigande 3,300 kronor, kan den omnämnda uppflytt

ningen å arvodesskalan av stationsföreståndarna i vissa fall medföra antingen minskning eller förlust av det tillfälliga lönetillägget under innevarande år.

Av järnvägsstyrelsen hava nu berörts de fall, då tillägget helt och hållet frånträdes på grund av uppflyttningen. Den ekonomiska betydelsen för vederbörande tjänsteman utav förändringen är ock störst i dessa fall. Men även under andra förhållanden än de av järnvägsstyrelsen omnämnda är en viss minskning möjlig. Därest sålunda exempelvis en stationsmästare å 7:e klassens station under år 1917 innehaft arvodet 1,380 kronor, har han till följd av uppflyttningsbestämmelserna från och med år 1918 tilldelats arvodet 1,500 kronor, men samtidigt har, enligt reglerna för det tillfälliga lönetilläggets utgående, det senare sänkts från 190 till 170 kronor.

Dessa förändringar i fråga om det tillfälliga lönetillägget innebära, enligt kommissionens förmenande, i och för sig icke något oegentligt. Genomgående har mot ett visst arvode ansetts böra svara ett visst tillfälligt tillägg, och de tjänstemannagrupper utanför stationsföreståndarnas krets, vilka under år 1918 innehava samma arvodet som dessa föreståndare, äro ock i fråga om tilläggen likställda med de senare. Att stationsföreståndarna i vissa fall under år 1917 uppburit *högre* tillägg än de tjänstemän, med vilka de nu i arvodeshänseende äro jämställda, beror av den nyss angivna omständigheten, att stationsföreståndarnas ordinarie arvoden före regleringen icke motsvarat deras verkliga ställning i avlöningshänseende. Genom arvodesuppflyttningen har denna ställning blivit riktigare angiven, och kan det därför med visst fog sägas, att även det tillfälliga lönetillägget för dem numera utgår på ett med de allmänna grunderna för detsamma mera överensstämmande sätt än under år 1917.

Kommissionen har under dessa förhållanden varit tveksam, huruvida någon åtgärd i av järnvägsstyrelsen angiven riktning borde förordas. Emellertid har kommissionen jämväl uppmärksammat, att det vid löneregleringar i allmänhet, även vid sådana av mera formell innebörd, ansetts böra fastställas såsom regel, att ingen genom regleringen skall lida minskning i sina förutvarande löneinkomster. Som av järnvägsstyrelsen och kommissionen nu påvisats, kan emellertid dylik minskning, om än relativt obetydlig, under här berörda förhållanden komma att inträda för vissa tjänstemän. I förbigående kan anmärkas, att detta dock gäller allenast, om man, såsom riktigt torde vara, bortser från den förhöjning av de särskilda krigstidsersättningarna, som torde komma att beviljas för år 1918.

Kommissionen har med dessa utgångspunkter icke velat motsätta sig beredandet av ersättning i förekommande fall för den inkomstminskning, varom här är fråga.»

Då för åstadkommande av dylik gottgörelse syntes erfordras riksdagens bifall, har kommissionen hemställt, att åtgärder måtte vidtagas för avlåtande till riksdagen av en proposition av innehåll, att, därest stationsinspektör eller stationsmästare vid statens järnvägar till följd av innehavande befattnings uppflyttning å arvodesskalan enligt kungörelsen den 29 juni 1917, i vad densamma avser postarvodets inräknande till viss del i det ordinarie arvodet, från och med den 1 januari 1918 lidit minskning uti det sammanlagda beloppet av ordinarie arvode, postarvode

med därav i vissa fall betingat personligt lönetillägg samt tillfälligt lönetillägg enligt av 1917 års riksdag härom antagna bestämmelser, honom må under den tid, bestämmelserna angående sistnämnda tillägg gälla, tilldelas ett personligt lönetillägg, motsvarande nyss angivna minskning.

Departements-
chefen.

Såsom förut framhållits, innebär den år 1917 beslutade uppflyttningen å arvodesskalan av stationsföreståndarna vid statsbanestationer av klasserna 4—7 icke någon avlöningsförhöjning i verklig mening för vederbörande befattningshavare, utan endast en reglering av deras löner i sådan riktning, att en del av det till dem förut utgående postarvodet sammanslagits med den ordinarie avlöningen för järnvägstjänsten och de därigenom i pensionsavseende blivit lika gynnsamt ställda som med dem jämförbara tjänstekategorier. Uppflyttningen i fråga har emellertid medfört, att tillfälligt lönetillägg enligt de av 1917 års riksdag meddelade bestämmelser kommit att under år 1918 till vissa av nu ifrågakvarande tjänstemän utgå med lägre belopp än under år 1917 och till andra åter icke alls. Dessa tjänstemän komma således under år 1918 och så länge tillfälligt lönetillägg utgår enligt gällande grunder att från statens järnvägar uppbära en sammanlagd avlöning till beloppet understigande den, de under år 1917 åtnjutit.

Emellertid har vid löneregleringar i allmänhet såsom regel fastslagits, att ingen genom regleringen skall lida minskning i sina förutvarande löneinkomster. Då det synes med billighet överensstämmande, att nämnda grundsats vinner tillämpning jämväl i föreliggande fall, läres bestämmelse av det innehåll, 1915 års kommission föreslagit, böra meddelas, och torde frågan härom böra hänskjutas till riksdagens prövning.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att stationsinspektör vid 4:e klassens station A eller B samt stationsmästare vid statens järnvägar, som till följd av innehavande befattnings uppflyttning å arvodesskalan enligt kungörelsen den 29 juni 1917 angående vissa ändringar i förnyade avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 30 juni 1916 m. m., i vad nämnda kungörelse avser postarvodets inräknande till viss del i det ordinarie arvodet, från och med den 1 januari 1918 lidit minskning i det sammanlagda beloppet av ordinarie arvode, postarvode med därav i vissa fall betingat personligt

lönetillägg samt tillfälligt lönetillägg enligt av 1917 års riksdag härom antagna bestämmelser, må under den tid, sistnämnda bestämmelser gälla, såsom personligt tillfälligt lönetillägg av statens järnvägars trafikmedel uppbära ett belopp, motsvarande ifrågavarande minskning.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.